

USAZENÉ - SEDIMENTÁRNÍ HORNINY

Zvětralínový plášť = usazeniny v prohlubních zemské kůry

- úlomky přemístovány a uloženy = nezpevněné
- krystalizací minerálů vznikne tmel = zpevněné
- vysrážením minerálů z roztoků
- ze zbytků organismů

1) Sedimenty úlomkovité

Vrstva = usazování téhož materiálu za stejných podmínek

Souvrství = více vrstev podobného složení

Vrstevní sled - podloží starší než nadloží

Sut' = nezpevněné ostrohranné úlomky

Brekcie = zpevněné jílem, vápenatým tmelem

Štěrk = nezpevněné zaoblené úlomky

Slepenec = spojené železitým, vápenatým, křemitým tmelem

Písek = 0,1 - 2 mm, křemen a slída, použití:

Pískovec = úlomky slepeny tmelem, použití :

Jíl = 0,01 mm, za sucha tvrdý, za mokra plastický (keramika)

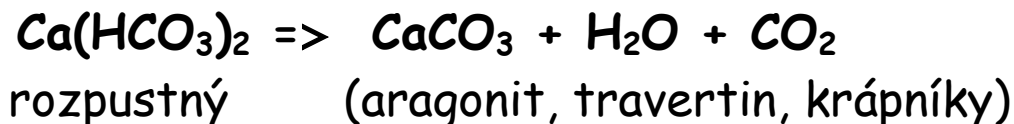
Jílovec, jílovitá břidlice = tlakem zpevněno (opuka, obklady, střechy)

Hlína = jíl + písek + kamínky, použití:

Spraš = prachové částice přenesené větrem (kvalitní půda, cihly)

Chemické sedimenty => vysrážením z roztoků

a) uhličitanové

krasové jevy = škrapy, závrtky, krápníky

travertin = pórovitý vápenec se zbytky rostlin

=> z minerálních vod bohatých na CO_2

vřídlovec (aragonit) => z horkých min. pramenů

b) sedimenty železných rud

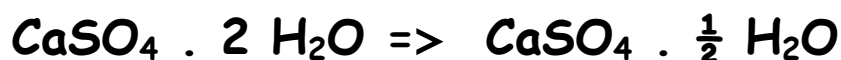
krevel (hematit) Fe_2O_3

hnědel (limonit) $\text{Fe}_2\text{O}_3 \cdot n \text{H}_2\text{O}$

c) sedimenty solných ložisek

sůl kamenná NaCl - chem. průmysl, konzervace

sádrovec $\text{CaSO}_4 \cdot 2 \text{H}_2\text{O}$ - sádra, stavebnictví

pálení hemihydrát síranu vápenatého

d) sedimenty křemité

opál $\text{SiO}_2 \cdot n \text{H}_2\text{O}$ - amorfní

buližník - hornina

Organogenní sedimenty

a) nehořlavé

vápenec - kalcit CaCO_3

=> kostry a schránky živočichů a vápenatý kal
- výroba,, hnojiv, obklady

dolomit - $\text{CaCO}_3 \cdot \text{MgCO}_3$

- hnojivo, léčivo

b) hořlavé

rašelina => zbytky rostlin, nedostatek kyslíku

- palivo,

uhlí

lignit (mladé, hodně popela)

hnědé (třetihory, jehličnany, hodně S)

černé (prvohory, přesličky, plavuně)

antracit (nejstarší, téměř čistý C)

=> zbytky rostlin, bez přístupu O_2

- energetická surovina, chemický průmysl

živice (uhlovodíky)

zemní plyn

ropa

zemní vosk

asfalt

=> bakteriálním rozkladem planktonu v zálivech, lagunách bez přístupu kyslíku